

ਅਨੀਤਾ ਚੌਧਰੀ ਜੇ.

ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਜੀਤ ਰਾਮ - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2012 ਦੇ FAO ਨੰ. 39

ਅਪ੍ਰੈਲ 28, 2017

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ - S. 166 - ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਸਿਰਫ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ - ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 40 ਸਾਲ ਦੀ ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ 04.04.2009 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ - ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸੀ - ਜ਼ਬਾਨੀ ਬਿਆਨ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - 2009 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਮਦਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿਸਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਜਮਾਂਬੰਦੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਜਾਂ ਰਿਟਰਨ ਰਿਕਾਰਡ 9 ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤ 3,302/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 3, 302/- pm ਦੀ ਬਜਾਏ ਰੁਪਏ। 3,000/- pm

(ਪੈਰਾ ੫)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਠੋਸ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕਾਂਕ ਜਾਂ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੯)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਜਾਂ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਜੋੜ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪੈਰਾ 10)

ਜੇ.ਐਸ.ਖੀਵਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ
ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ।

ਅਨੀਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਮਾਨਸਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 05.04.2011 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਹੈ।

(2) 04.04.2009 ਨੂੰ ਵਾਪਰੇ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 27 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਖੇਤੀ ਲਈ 5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ 25,000/- ਰੁਪਏ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਸੀ। ਜ਼ਬਾਨੀ ਬਿਆਨ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ 3,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਜੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ 1,500/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 15 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁਪਏ 2,70,000/- ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 5,000/- ਰੁਪਏ, ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਲਈ 5,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 5,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋੜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਰਕਮ 7.5% ਸਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। 2,85,000/- ਦਾ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(3) ਅਪੀਲ ਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿਸਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ 30% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫੁਟਕਲ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਵੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ.

(4) ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਧਵਾ ਇਕਲੌਤੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੱਲ ਸੂਚਕਾਂਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਫੁਟਕਲ ਸਿਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(5) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਿਸਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਜਮਾਬੰਦੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(Anita Chaudhary, J.)

ਕੋਈ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਜਾਂ ਰਿਟਰਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2009 ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤ 3,302/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਆਮਦਨ ਨੂੰ 3,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਬਜਾਏ 3,302/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, **ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ** ਬਨਾਮ **ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ** ¹**ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ** ਬਨਾਮ **ਡੀਟੀਸੀ** ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਸੀ। ਸਲਾਨਾ ਵਾਧੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜੋ ਸਵੈ-ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੀ, ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਨਾ ਹੋਣ।

(7) **ਰੇਸ਼ਮਾ ਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਓਰਸ** ਬਨਾਮ **ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਐਨਆਰ** ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਤਭੇਦ। ਅਤੇ **ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.** ਬਨਾਮ **ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.** ⁴**ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ** ਬਨਾਮ **ਪੁਸ਼ਪਾ ਐਂਡ ਓਆਰਐਸ, ਸੀਸੀ ਨੰ. 8058/2014, 02.07.2014 ਨੂੰ ਸੁਣਾਏ ਗਏ** ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਤ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। :-

"ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੇਸ਼ਮਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਰਾਜੇਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।"

(8) ਪੈਰਾ ਨੰ. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ 27 ਅਤੇ 28 **ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.** ਬਨਾਮ **ਰਾਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) by Lrs. ਆਦਿ**, ⁵**ਸਫੀਆ ਬੀ** ਬਨਾਮ **ਮੁਹੰਮਦ** ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰ. 17 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। **ਵਜਾਹਥ ਹੁਸੈਨ @ ਫਾਸੀ** ⁶ਦੁਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"27. ਫਿਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸੇ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ

1 (2013) 9 SCC 65

2 (2009) 6 SCC 121

3 (2013) 9 SCC 65

4 (2013) 9 SCC 54

5 (1989) 2 SCC 754

6 (2011) 2 SCC 94

ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਨੁਸਖਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਦਰਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਅਦਾਲਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਰੇਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮੇਲਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸੰਗਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦਾ ਬਿਆਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। **ਜੌਨ ਮਾਰਟਿਨ** ਬਨਾਮ **ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ**, (1975) 3 ਐਸਸੀਸੀ 836 ਵਿੱਚ, **ਤਿਨੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਰਧਨ ਸਾਹਾ** ਬਨਾਮ **ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ**, (1975) 3 ਐਸਸੀਸੀ 198 ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਪਾਇਆ, ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ, **ਭੂਤ ਨਾਥ ਮੇਟ** ਬਨਾਮ **ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ**, (1974) 1 ਐਸਸੀਸੀ 645 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। **ਇੰਦਰਾ ਨਹਿਰੂ ਗਾਂਧੀ** ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਨਰਾਇਣ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ, 1975 Supp. ਐਸਸੀਸੀ 1, ਬੇਗ ਜੇ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ **ਕੇਸਵਾਨੰਦ ਭਾਰਤੀ** ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ **ਰਾਜ**, (1973) 4 ਐਸਸੀਸੀ 225 ਵਿੱਚ **ਪੰਜ** ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ 13 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ **ਸੀ**। 4 SCC 143, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ

(Anita Chaudhary, J.)

ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ. ਅਤੇ **ਮੱਤੁਲਾਲ** ਬਨਾਮ **ਰਾਧੇ ਲਾਲ**, (1974) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 365 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਆਚਾਰੀਆ ਮਹਾਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਨਰੋਂਦਰਪ੍ਰਸਾਦਜੀ ਆਨੰਦਪ੍ਰਸਾਦਜੀ ਮਹਾਰਾਜ** ਬਨਾਮ **ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ**, (1975) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 11 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜੱਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ। **ਗੌਡਫਰੇ ਫਿਲਿਪਸ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਡ**, (1985) 4 ਐਸਸੀਸੀ 369 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਜੀਤ ਰਾਮ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ** ਬਨਾਮ **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ**, (1981) ਵਿੱਚ 1 ਐਸਸੀਸੀ 11 ਸੀ। **ਮੋਤੀਲਾਲ ਪਦਮਪਤ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲ** ਬਨਾਮ **ਯੂਪੀ ਰਾਜ**, (1979) 2 ਐਸਸੀਸੀ 409 ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਲੋੜ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਐਸਟੋਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(28)ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਉਸੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ"

ਦਾਉਦੀ ਬੋਹਰਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ **ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ.** [(2005) 2

ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.

673],(ਪੈਰਾ12), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

(29) ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਘੱਟ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਲੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

(2) ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲਾ ਬੈਚ ਵੱਡੇ ਕੋਰਮ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਜਾਂ ਅਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲਾ ਬੈਚ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਉਸ ਬੈਚ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕੋਰਮ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਲਈ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕੋਰਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

(3) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ:

(i) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੇਸਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਡੇ ਕੋਰਮ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੈਚ ਖੁਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਕੋਰਮ ਵਾਲੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵਿਚਾਰ ਫਿਰ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ) ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਬੈਚ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚੀ।

(9) ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਨੇ ' **ਨਰਿੰਦਰ ਬਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਸ਼. ਰਾਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ.** 20.2.2008 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਠੋਸ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕਾਂਕ ਜਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(10) ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜਾਂ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(11) ਆਮਦਨ ਨੂੰ 3,302/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 50% ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਰਕਮ 1651/- x 12 x 15 =

(Anita Chaudhary, J.)

ਰੁਪਏ 2,97,180/- ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਨਸੋਰਟੀਅਮ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵਜੋਂ 25,000/- ਦੀ ਰਕਮ ਜੋੜੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 4,22,180/- ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(12) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 2,85,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ 1,37,180/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਜੁਲਾਈ, 2012 ਤੋਂ 6% @ ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(13) ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਅਮਿਤ ਅਗਰਵਾਲ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ